

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 5.10.2007
KOM(2007) 584 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Překonání stigmatu neúspěchu podnikání – politika druhé šance

Provádění lisabonského partnerství pro růst a zaměstnanost

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Překonání stigma neúspěchu podnikání – politika druhé šance

Provádění lisabonského partnerství pro růst a zaměstnanost

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Ohrožené podniky a neúspěšné podnikání neodmyslitelně patří k naší společnosti....	3
2.1.	Obnova podnikání je součástí tržního hospodářství.....	3
2.2.	Úpadek je také příležitost.....	4
3.	Směřování k politice druhé šance	5
3.1.	Veřejná image, vzdělávání a sdělovací prostředky	6
3.2.	Role insolvenčního práva.....	7
3.3.	Aktivní podpora ohrožených podniků.....	8
3.4.	Aktivní podpora znovuzačínajících podnikatelů.....	9
4.	Závěr	11
	Tabulka: Současná situace v členských státech	12

1. Úvod

V únoru 2005 navrhla Komise obnovení **Lisabonské strategie** se zaměřením úsilí EU na zajištění vyššího a trvalého růstu a většího počtu lepších pracovních míst. Toho bude dosaženo jen vytvořením prostředí, které by podporovalo malé a střední podniky, a zlepšením úrovně podnikatelské kultury¹.

Podnikání je ze své podstaty rizikové a vyžaduje sebevědomí a samostatnost a určitou ochotu riskovat, jelikož zakládání podniků, úspěchy a neúspěchy podnikání patří k realitě tržního hospodářství. Avšak v rámci všeobecného nedostatku společenského uznání a pochopení podnikání nejsou ještě potíže v podnikání nebo dokonce neúspěch podnikání dostatečně vnímány jako běžný hospodářský vývoj či příležitost k novému začátku.

Komise se domnívá, že prostředí, které by bylo příznivější pro ohrožené podniky, může neúspěchu zabránit. Navíc by řešení negativních důsledků, když k neúspěchu podnikání dojde, a jeho negativní image pomohlo **v Evropě co nejlépe využít lidskou tvořivost**, podnikání posílit a podpořit inovace a tvorbu pracovních míst. Také by pomohlo v Evropě **pěstovat** vůči podnikání **příznivější společenské klima**, kde by se trestalo jen podvodné a zločinné chování. Členské státy a podnikatelský sektor se proto vyzývají k dalšímu rozvoji prostředí, které by podporovalo podnikatele čelící riziku úpadku a ty, kteří v podnikání neuspěli, s cílem proměnit EU v dynamičtější místo k podnikání a prostor pro druhou šanci.

2. OHROŽENÉ PODNIKY A NEÚSPĚŠNÉ PODNIKÁNÍ NEODMYSLITELNĚ PATŘÍ K NAŠÍ SPOLEČNOSTI

2.1. Obnova podnikání je součástí tržního hospodářství

50 % podniků během prvních pěti let své existence zanikne. Průměrná roční úmrtnost společností v EU-25 je 7 %². Ekonomická literatura vidí uzavření podniku jako prvek v kontextu globálního hospodářství slučitelný s hospodářským rozvojem, což také uznává Evropská charta pro malé podniky³. Nízká míra přežití tak nemusí nutně znamenat důvod k obavám – vstup nových firem je součástí procesu, kterým podnikatelé reagují na realitu trhu. Nedávná studie OECD ukazuje, že míra přežití společností období delšího čtyř let, je v USA zřejmě ještě o něco nižší než v zemích kontinentální Evropy⁴, což ilustruje, že zánik podniků se může slučovat s **hospodářským dynamismem**. Je důvod se domnívat, že rostoucí světová konkurence nutí podnikatele rychleji a pružněji reagovat, dokonce i uzavřením podniku a otevřením nového. Údaje potvrzují úzký vzájemný vztah mezi mírou vzniku a zániku jak v EU, tak v USA, a naznačují tak nepřetržitý proces kreativní destrukce, v rámci kterého firmy s nízkou produktivitou trh opouštějí a jsou nahrazovány novými.

---

¹ *Moderní politika malých a středních podniků pro růst a zaměstnanost*, Evropská komise, KOM(2005)551 v konečném znění, 10.11.2005.

² *European business. Facts and figures. Data 1995–2004*, Eurostat, 2006.

³ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/charter/docs/charter_cs.pdf.

⁴ *The sources of economic growth in OECD countries, OECD 2003 a Business Demography: growth in the population of enterprises*, Eurostat, Statistics in focus No 48/2007.

2.2. Úpadek je také příležitost

Asi 15 % případů všech uzavření společností je z důvodu úpadku⁵, přičemž 11 až 18 % všech zakladatelů společností již určitý neúspěch zažilo⁶. Přestože existuje přirozený vzájemný vztah mezi obchodním cyklem a počtem úpadků⁷, podniky vyhlašují konkurz i v obdobích vysokého růstu HDP. Existují dobré důvody domnívat se, že úpadek je ve své podstatě přímým důsledkem podnikatelské obnovy: pouze **4–6 % úpadků je podvodných**⁸.

Přesto není v naší společnosti role neúspěchu podnikání v hospodářském životě správně chápána. Veřejné mínění si neúspěch podnikání spojuje s osobní neschopností nebo podvodem. V EU je toto stigma přítomné v obchodním prostředí, právním rámci a i v kulturním a společenském chování. Pro podnikatele, kteří si přejí začít znovu, to představuje zbytečné překážky. Navzdory existujícím znalostem o výkonu znovuzačínajících podnikatelů se zákazníci a finančníci zdráhají jim zadávat objednávky a investovat do nich. 79 %⁹ občanů EU tvrdí, že by těm, kteří dříve selhali, **dali druhou šanci**. Ovšem názory se mění, když dojde na „praxi“: 47 %¹⁰ Evropanů by **váhalo objednat si** u podniku, který se dříve dostal do konkurzu, 51 %¹¹ z nich by **nikdy neinvestovalo** do podniku, který má finanční obtíže.

Dostupná analýza také ukázala, že pouze nepatrný zlomek **podnikatelů, kteří prodělali úpadek, učiní další pokus** o nový začátek¹², navzdory skutečnosti, že většina bývalých podnikatelů stále upřednostňuje podnikání¹³ a mladí lidé doufají ve druhou šanci¹⁴. Důvodem je především to, že úpadky mají obzvláště velký **dopad na samotné podnikatele**. Přibližně třetina podnikatelů, kteří prodělali úpadek, prodá vlastní dům a ve 25 % případů se negativní reakce dotknou ostatních členů rodiny. Neúspěch podnikání je stresující situace, která v 15 % případů vede k rozpadu vztahu¹⁵. Navíc musí podnikatelé, kteří se dostali do úpadku, čelit prostředí, které nové příležitosti vytvořené z důvodu neúspěchu podnikání podceňuje. Důkazy nasvědčují tomu, že podnikatelé, kteří byli v úpadku, **se z vlastních chyb učí** a napodruhé jsou všeobecně úspěšnější¹⁶. Znovu vybudované podniky obvykle vykazují **rychlejší růst** než společnosti nově založené¹⁷ a po pěti letech i dobrou míru přežití. Výzkum zabývající se

---

⁵ A.C.P. de Koning, *Business failure and entrepreneurship in international perspective*, EIM Small Business Research and Consultancy, 1999.

⁶ Kreditanstalt für Wiederaufbau Bank Group 2007, *Mittelstandsmonitor 2007*, <http://www.ifm-bonn.org/presse/mimo-2007.pdf>.

⁷ Pojetí obchodního úpadku se v každé zemi liší, což činí srovnávání dat obtížnější.

⁸ Tento podíl dosahuje 3–4 % v Itálii a Velké Británii a 7 % v Rakousku (národní údaje 2003–2006).

⁹ Bleskový průzkum Eurobarometer 192 (2007).

¹⁰ Bleskový průzkum Eurobarometer 146 (2004).

¹¹ Viz poznámka č. 9.

¹² G. Metzger, *After life – who takes heart for restart?* ZEW Discussion Paper No 06-038, 2006.

¹³ E. Stam, D. B. Audretsch and J. Meijaard, *Renasant Entrepreneurship*, ERIM, 2006.

¹⁴ V průzkumu o mládeži provedeném v roce 2005 sítí Junior Achievement-Young Enterprise, který zahrnoval respondenty z 18 členských států, 7 zemí ve východní Evropě a na Balkáně, vyjádřilo 58 % mladých Evropanů přesvědčení, že pokud by se jim nepodařilo založit podnik napoprvé, měli by druhou šanci.

¹⁵ R. Blom, *Faillissement - oorzaak en gevolg*, Graydon, 2004.

¹⁶ *Tváří v tvář výzvě – Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost*, zpráva skupiny odborníků na vysoké úrovni za předsednictví Wima Koka, 2004, nebo I. Ekanem and P. Wyer, *A fresh start and the learning experience of ethnic minority entrepreneurs*, *International Journal of Consumer Studies* 31 (2), 144–151, 2007.

¹⁷ *Global Benchmark Report 2006 – Ready for globalisation?*, Confederation of Danish Industries, 2006.

profilem úspěšných podnikatelů ukazuje, že 18 % z nich již jednu společnost vedlo. 6 % vedlo dvě a víc¹⁸.

Jelikož je úpadek součástí hospodářského života, má negativní dopad na pracovní příležitosti, spotřebitele a veřejné a soukromé věřitele. V roce 2006 **ohrožovalo** přibližně 135 000 **úpadků společností** v zemích EU-15 **pracovní místa** 1,4 milionu zaměstnanců (1,5 milionu v roce 2005) a počet úpadků fyzických osob přesáhl jen v Německu a Velké Británii 237 000¹⁹. Ve stejném roce představovaly nezaplacené dluhy zaměstnancům v Rakousku 243 milionů EUR. Co se týče ostatních **nezaplacených dluhů**, 50 % dlužníků v Německu byly aktivní podniky a osoby samostatně výdělečně činné. Ve Francii, kde **se roční náklady** na úpadkovou řízení **odhadují** na 13,7 miliard EUR, jsou věřiteli 55–60 % nezaplacených dluhů **daňové úřady, správy sociálního zabezpečení** a banky, v případě úpadku společností poskytujících služby je to až 70–80 %²⁰. V roce 2006 v Německu dosáhly nezaplacené dluhy 31,1 miliard EUR (37,5 v roce 2005, 39,4 v roce 2004), v Itálii 9,6 miliard v roce 2004, ve Finsku 1,37 miliardy v roce 2003. **Rozsáhlé náklady, které úpadky obnášejí, by se mohly snížit, pokud by se podnikům v ohrožení dostalo kvalitnější pomoci a pokud by se jim, v případě úpadku, usnadnil nový začátek.**

3. SMĚŘOVÁNÍ K POLITICE DRUHÉ ŠANCE

S cílem vypořádat se s problémem ohrožených podniků a negativních důsledků neúspěchu podnikání se Komise začala od roku 2001 a později v rámci **akčního plánu pro podnikání**²¹ zabývat potřebou nové politiky. Závazek v rámci této politiky obnovila ve sdělení **Moderní politika malých a středních podniků**²², vydaném v roce 2005. Komise obzvláště poukazuje na nutnost zlepšení úpadkových řízení. S ohledem na omezené pravomoci v této oblasti se omezila na shromáždění údajů o právních a společenských důsledcích neúspěchu podnikání²³, usnadnění určení a šíření osvědčených postupů²⁴ a v poslední době prací na nástrojích včasného varování jako prostředku pro zmírnění stigma neúspěchu. To přispělo k zahájení reformy napříč EU a mnoho členských států se již inspirovalo osvědčenými postupy a závěry politiky pro tuto oblast shromážděnými na Evropské úrovni.

V mnoha zemích EU – byť do různé míry – existuje na úrovni celostátních a místních orgánů **politický závazek** se otázkou neúspěchu podnikání zabývat a nové začátky podporovat. V kontextu obnovené Lisabonské strategie předložila přibližně třetina členských států jako součást národních programů reforem plány na reformu vnitrostátních právních předpisů o úpadku²⁵. V důsledku toho byl učiněn pokrok ve **zkvalitnění insolvenčního práva**: polovina členských států přijala opatření na zkrácení období pro uvolnění od dluhů,

¹⁸ *The profile of the successful entrepreneur. Results of the survey „Factors of Business Success“*, Eurostat, Statistics in focus 29/2006.

¹⁹ *Insolvencies in Europe 2005/6*, Creditreform Economic Research Unit.

²⁰ P. Matsakos et al., *Vie et Survie des PME, PMI, TPE dans leur environnement quotidien aujourd'hui et demain, Rapport Saratoga/Datar*, 2004.

²¹ *Evropský program pro podnikavost*, Evropská komise, KOM(2004)70 v konečném znění, 11.2.2004.

²² Viz poznámka č. 1.

²³ Činnosti provedené v rámci víceletého programu pro podnik a podnikavost 2001–2006 („*Nejlepší postup*“, „*Evropská charta pro malé podniky*“).

²⁴ *Final report of the expert group of the Best project on Restructuring, Bankruptcy and a Fresh Start*, Evropská komise, 2003.

²⁵ *Příloha sdělení Komise jarnímu zasedání Evropské rady: Provádění obnovené Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost – „Rok výsledků“*. Evropská komise, KOM(2006)816 v konečném znění, 12.12.2006.

odstranění omezení nebo sjednocení úpadkových řízení (viz příloha). Velká Británie se většinou otázek zabývala již v roce 2002. Španělsko a Itálie zavedly podobná opatření do svých právních předpisů v poslední době. Nicméně téměř polovina států EU musí v tomto směru teprve učinit první kroky. Kromě toho nemá ještě ani jeden členský stát stanovenou **komplexní strategii** pro politiku druhé šance – pouze Rakousko oznámilo nové plány na rok 2008. Opravdu je stále prostor pro další podporu pozitivnějšího přístupu k podnikání, povzbuzování většího počtu lidí, aby začali podnikat, a zmírnění rizik a stigma neúspěchu.

3.1. Veřejná image, vzdělávání a sdělovací prostředky

Prvním krokem k vypořádání se s negativními důsledky neúspěchu podnikání je veřejně o něm diskutovat, oslovovat budoucí podnikatele a zvyšovat **povědomí** o výhodách obnoveného podnikání. Z výzkumu vyplývá, že **podpora společenského prostředí** (např. pomocí propagačních kampaní) pozitivně ovlivňuje míru podnikatelské činnosti v EU²⁶.

Mnoho mladých lidí se podnikateli nakonec nestane. Výchova k podnikavosti je základním prostředkem k uskutečnění jejich podnikavého ducha a uvědomění, že neúspěch podnikání představuje východisko pro nový začátek. Dnes se Evropané zdráhají využít příležitosti k samostatné výdělečné činnosti a podnikatelským aktivitám a evidentně **se obávají úpadku**²⁷. Národní strategie celoživotního učení mohou při rozvoji a obnovení podnikatelských a obchodních dovedností hrát zásadní roli.

Nizozemská příručka²⁸ uvádí případy sedmi podnikatelů, kteří hovoří o svých zkušenostech s úpadkem a vysvětlují, jak se jim podařilo znovu úspěšně začít. Příručku lze stáhnout z internetové stránky **nizozemského** ministerstva pro hospodářské záležitosti.

Nezávisle na jeho příčině vnímá často **široká veřejnost** v EU úpadek jako trestnou záležitost. **Sdělovací prostředky** by měly hrát kladnou roli při nápravě tohoto nesprávného vnímání a rozšiřovat informace o prospěchu, který naše společnost může ze zkušeností podnikatelů, kteří úpadek prodělali, získat. To platí i pro příslušná ocenění.

V **Německu** se v posledních dvou letech uděluje START AWARD (CENA ZA ZAČÁTEK), v jejímž rámci je také kategorie Re-START (Nový ZAČÁTEK). Tato cena, sponzorovaná dvěma bankami poskytujícími veřejnou podporu a regionální agenturou na podporu začínajících podniků, byla udělena čestným podnikatelům, kteří se z neúspěchu podnikání poučili a napodruhé začali úspěšně znovu. Hlavní sdělovací prostředky usilovaly o další zprávy na toto téma.

Lze vyvodit následující závěry

- *Výhody nového začátku by se měly vyzdvihnout pomocí informačních kampaní a vzdělávacích programů, které by ukázaly, že učinit několik pokusů jde ruku v ruce s běžným procesem učení, zkoumání a objevování.*

²⁶ Global Entrepreneurship Monitor 2004.

²⁷ Viz poznámka č. 9.

²⁸ *Tweede kans – failliet gaan betekent niet mislukken/lessen in vallen en opstaan*, <http://www.minez.nl/>.

- *Sdělovací prostředky mohou hrát roli při rozlišování mezi úpadkem a podvodem a při podávání informací o výhodách obnoveného podnikání, a tím vylepšovat obraz široké veřejnosti o znovuzačínajících podnikatelích a oceňovat jejich zkušenosti.*
- *Další diskuse všech příslušných aktérů na toto téma by měla pomoci odhalit četné stránky stigmatu obklopující neúspěch podnikání.*

3.2. Role insolvenčního práva

Z právního pohledu může být nový začátek po úpadku obtížný. V mnoha zemích stále **nečiní** úpadkové právo **rozdíl mezi úpadkem na základě podvodu** či neodpovědnosti, nebo neúspěchem, jemuž nepředcházelo žádné očividné pochybení ze strany vlastníka nebo vedoucího podniku, tj. úpadek proběhl **čestně** a podle pravidel. Navíc mnoho pravidel uplatňuje vůči úpadci omezení, zákazy a ztrátu práv, pouze na základě samotné existence řízení o úpadku. Automatickost tohoto přístupu nebere ohled na rizika, která jsou každodenním prvkem podnikatelského života, a naznačuje tak, že úpadci nemůže společnost věřit a důvěřovat. V EU je třeba radikální posun v základech insolvenčního práva.

Nedávno byl v patnácti zemích proveden výzkum²⁹ s cílem prozkoumat, zda by uvolnění přísnosti úpadkového práva fyzických osob přispělo k podpoře podnikání. Spolu se třinácti zeměmi EU se analýzy účastnila i Kanada a Spojené státy, kde federální zákon o úpadku umožňuje okamžité uvolnění od dluhů. Rozbor použil uvolnění od dluhů jako měřítko „přísnosti“ a údaje o samostatné výdělečné činnosti za třináct let. Z rozboru vyplynulo, že **úpadkové právo má na začínající podniky velký vliv** a jeho hospodářská významnost přesáhla růst HDP a burzovní výnosy.

Řecko představilo nový zákon o úpadku se záměrem rozlišovat mezi ryzím a podvodným úpadkem. V budoucnosti tak nebudou čestní úpadci podléhat osobnímu zadržení a jejich právo volit a být volen zůstane nedotčeno.

Podnikatelé mohou mít obtíže se od zdrcujících dluhů osvobodit a poté začít znovu. Po skončení úpadkového řízení zbývající dluhy mnohdy automaticky nezaniknou: je-li dlužník fyzická osoba, je za ně nadále zodpovědný. V případě osobní odpovědnosti mohou věřitelé zbývající dluhy vymáhat obstavením osobního majetku dlužníka. Nicméně v případě, že osobní majetek podnikatele není dostatečný, je někdy možné **dluhy odpustit**. V zemích jako Portugalsko, Maďarsko nebo Finsko existuje pro čestné úpadce možnost splátkového kalendáře. V Belgii, Irsku nebo Velké Británii jsou automaticky **od dluhů uvolnění**³⁰.

Ve Velké Británii podléhají všichni úpadci během období úpadku určitým omezením, ale čestní úpadci jsou od dluhů uvolnění nejpozději do 12 měsíců. Na úpadce, kteří se chovali nečestně, nezodpovědně nebo trestuhodně, lze přísná omezení uplatnit až na dobu 15 let.

²⁹ J. Armour and D.J. Cumming, „*Bankruptcy Law and Entrepreneurship*“. University of Cambridge, Centre for Business Research, Working Paper No 300, 2005.

³⁰ *Entrepreneurship Policy Indicators: Bankruptcy legislation in OECD Member and Non-Member Economies*, OECD CFE Working Paper Series No 1, 2006.

Navíc se vzhledem k tomu, že právní stát je pro naši společnost zásadní³¹, zdá, že existuje jasná provázanost mezi relativní kvalitou úpadkového práva každé země a relativní účinností jejího režimu platební neschopnosti³². Obzvláště zdlouhavá řízení zabírají příliš mnoho času a peněz a zánikem kapitálu brzdí nový začátek. Průměrná doba úpadkového řízení a uzavření podniku v EU se pohybuje od 4 měsíců (Irsko) až po 9,2 let (Česká republika), náklady jsou v rozmezí od 1 % (Nizozemsko) až do 22 % konkurzní podstaty (Polsko)³³. Zjednodušená úpadková řízení by znamenala snazší odchod prodávajících společností, lepší přerozdělení zdrojů a spravedlivější rozdělení zbylého majetku mezi věřitele.

V Lotyšsku vstoupí v platnost 1. ledna 2008 nový insolvenční zákon. Jelikož jedním z jeho cílů je zkrácení délky úpadkových řízení, zásadně se tím promění jejich cíle a zásady.

Lze vyvodit následující závěry

- *Vytvoření správného rámce, který náležitě chrání zájmy všech stran a zároveň připouští možnost, že podnikatel neuspěje a začne znovu, je zásadní. Úpadkové právo by mělo jasně rozlišovat právní zacházení s čestnými úpadci a úpadci podvodnými.*
- *Podnikatelé, kteří nezpůsobí úpadek vlastní vinou, by měli mít nárok na formální soudní rozhodnutí, které je prohláší za čestné a ospravedlnitelné. Toto rozhodnutí by mělo být veřejně přístupné.*
- *Insolvenční právo by mělo upravovat možnost brzkého uvolnění od zbyvajících dluhů za splnění určitých kritérií.*
- *Právní omezení, ztráta práv nebo zákazy by se měly omezit.*
- *Právní řízení by se měla zjednodušit a urychlit, aby se tak při přerozdělování zdrojů maximálně využila hodnota majetku konkurzní podstaty. Řízení by měla zpravidla trvat maximálně jeden rok.*

3.3. Aktivní podpora ohrožených podniků

Stigma neúspěchu podnikání je jedním z důvodů, proč mnoho malých a středních podniků své finanční potíže skrývá, až je na jejich řešení příliš pozdě. Včasné jednání je pro zabránění úpadku zásadní a **záchrana** je v mnoha případech výhodnější než likvidace. Proto právní řády zemí jako Francie, Estonsko, Španělsko, Malta nebo Itálie dnes upřednostňují spíše restrukturalizaci a kontinuitu podnikání.

Mnohým podnikatelům pro úspěšné řešení krizí často chybí nezbytné zdroje a zkušenost. Dojde-li v tomto stadiu k chybám nebo není-li náležitá **rada** k dispozici včas, může se úpadek stát nevyhnutelným.

---

³¹ Užší soudní spolupráce by měla pomoci zajistit, aby někteří úpadci nepřekračovali hranice, s cílem vyhnout se ztrátě práv a omezením, která jejich vlastní země uplatňuje, ale která nejsou v zemi jejich dalšího působení známá. Skupina e-justice Rady se zabývá možností založení rejstříku soudních rozsudků týkajících se práva společností na úrovni EU, který by umožňoval přímé propojení vnitrostátních rejstříků a soudů.

³² 2004 EBRD Legal Indicator Survey for transition economies, in The European Restructuring and Insolvency Guide 2005/2006.

³³ Doing Business in 2007, World Bank.

Dánsko zavádí pilotní „systém včasného varování“ podle vzoru nizozemského „Ondernemersklankbord“. Tento systém, pro který je zajištěno financování na období čtyř let, bude prostřednictvím praktického know-how a poradenství pomáhat životaschopným podnikům, které kvůli dočasným obtížím směřují k úpadku.

Nástroje **včasného varování** mohou být mnoha druhů, počínaje on-line zdroji, přes příslušné publikace až po přímé zapojení aktérů, kteří jsou lépe vybaveni na sledování finanční situace podniků. Dodatečné **financování** pro překonání nestabilního období může být zásadní. Komise zpřístupnila on-line nástroj pro vlastní ohodnocení, který podnikatelům pomůže v raném stadiu svoji finanční situaci posoudit³⁴.

Francie uveřejňuje na upomínkách o nezaplacení DPH informace, kam se mohou podnikatelé, kteří čelí finančním obtížím, obrátit o radu³⁵. Podnikatelé si také mohou zřídit pojištění, které pokryje výdaje (právní poradenství a zprostředkovatelské poplatky) na vyrovnání dluhů v raném stadiu.

Lze vyvodit následující závěry

- *Počet úpadků nikdy neklesne na nulu, ale včasná podpora životaschopných podniků pomůže udržet množství úpadků na minimu. Podpůrná opatření by se měla zaměřit na prevenci úpadku, odborné poradenství a včasný zásah.*
- *Je třeba věnovat pozornost dostupnosti podpory, vzhledem k tomu, že podniky v ohrožení si drahé poradenství nemohou dovolit.*
- *Příležitosti pro setkávání nabízené EU³⁶ a evropskými obchodními organizacemi by se měly maximálně využít.*
- *Insolvenční zákony by měly také upravovat možnost restrukturalizace a záchrany spíše než se výlučně zaměřovat na likvidaci.*

3.4. Aktivní podpora znovuzačínajících podnikatelů

Hlavním omezením, se kterými se podnikatelé zakládající svůj druhý podnik musí vypořádat, jako zdroje, příslušné dovednosti a psychologická podpora, není věnována dostatečná veřejná podpora. Mezi největší čtyři obtíže začínajícího podnikatele patří **samota**³⁷.

Nové začátky se většinou neuskuteční kvůli nedostatku zdrojů na založení nového podniku, obzvláště **finančních prostředků**³⁸. Znovuzačínající podnikatelé často plánují začít s menším kapitálem než podnikatelé zakládající svůj vůbec první podnik, počítají s relativně málo zaměstnanci a volí právní formu společnosti s ručením omezením. Během prvních počátečních měsíců jsou jejich největšími problémy nalezení klientů a zákazníků, likvidita a získání veřejných finančních prostředků.

³⁴ <http://ec.europa.eu/sme2chance>.

³⁵ <http://www.entrepriseprevention.com/>.

³⁶ Program Evropského fondu pro regionální rozvoj INTERREG IVC je silným nástrojem pro pěstování výměny osvědčených postupů v oblasti podpory obchodu, http://www.interreg3c.net/web/fic_en.

³⁷ Viz poznámka č. 18. Zbýlé tři obtíže představují kontakty se zákazníky, administrativa a financování.

³⁸ Viz poznámka č. 12.

V Sasku (**Německo**) mohou malé a střední podniky, které v souvislosti s úpadkovým řízením prokáží schopnost reorganizace, obdržet finanční prostředky od saské banky pro rozvoj, s cílem vypracovat úpadkový plán, pokračovat v podnikání a začít znovu, jakmile úpadková řízení skončí.

Je nesmírně důležité zajistit, aby úpadci z předchozích zkušeností vyvodili důsledky a byli na založení nového podniku dobře **vyškoleni**. Existence podnikatelských vzorů, mobilita a dosažení vyššího vzdělání by pravděpodobnost nového začátku zvýšila. U mladších bývalých podnikatelů je pravděpodobnost, že se znovu stanou podnikateli, mnohem vyšší než u starších³⁹. To jsou některé obecné trendy, ovšem potřeby znovuzačínajících podnikatelů jsou poměrně specifické a při vytváření podpůrných opatření je třeba zvolit flexibilní přístup.

Od roku 2004 nabídlo **Lucembursko** asi 40 čestným úpadcům školení v oblasti řízení podniku uzpůsobené jejich potřebám, aby byli do nového začátku lépe vybaveni.

Úpadci mohou ztratit důvěru ve vlastní schopnosti a být v citové nerovnováze. V takové situaci je specifická odborná a psychologická **pomoc**, zaměřená na zvládnutí úpadku, zásadní. Návrat do podnikatelského sektoru by také usnadnilo obeznámení znovuzačínajících podnikatelů s mezerami na trhu, novými partnery a potenciálními investory.

Francouzské sdružení Re-créer, založené v roce 1999 s podporou francouzské komory obchodu a průmyslu a francouzského sdružení bankéřů, pracuje na posilování sebedůvěry znovuzačínajících podnikatelů, kteří zažili neúspěch podnikání.

Lze vyvodit následující závěry

- *Příslušné orgány by měly na nové začátky věnovat dostatečné finanční prostředky odstraněním překážek, které brání znovuzačínajícím podnikům využívat systémy veřejného financování.*
- *Banky a finanční instituce by měly přehodnotit svůj velmi opatrný přístup vůči znovuzačínajícím podnikatelům, který se často zakládá na negativních úvěrových hodnoceních. Komise má v plánu zařadit tento bod na program jednání kulatého stolu bankéřů a malých a středních podniků.*
- *Země EU by měly zajistit, aby se jména čestných úpadců neobjevovala na seznamech omezujících přístup k půjčkám v bankovním sektoru.*
- *Zadavatelé veřejných zakázek by si měli být vědomi, že směrnice o veřejných zakázkách nedovolují jakékoliv znevýhodnění bývalých čestných úpadců.*
- *Znovuzačínajícím podnikatelům by měla být k dispozici technická podpora a specifická školení a kurzy.*
- *Příslušné orgány by měly znovuzačínající podnikatele s cílem splnění jejich potřeb propojit se zákazníky, obchodními partnery a investory, a usnadnit jim tak získání podpory těchto stran.*

---

³⁹ Viz poznámka č. 13.

4. ZÁVĚR

Dobré národní **rámcové podmínky** pro podnikání mají zásadní význam pro plné využití podnikatelského potenciálu EU a pro vytvoření dynamických společností. Za tímto účelem je **společenské uznání** úspěšného podnikání životně důležité a mělo by jít ruku v ruce s politikou **podpory druhé šance** pro podnikatele, kteří čelí riziku úpadku nebo jej prodělali. Proto tedy Komise vyzývá země EU, aby se jako součást svého závazku podporovat podnikání v rámci strategie pro růst a zaměstnanost a v souvislosti s komplexní politikou podnikání důrazněji angažovaly ve zmírňování stigmatu neúspěchu podnikání. Komise bude i nadále podporovat úsilí členských států zviditelňováním osvědčených postupů jednotlivých států. Aby urychlila tempo reforem, poskytne také informační materiály, které budou k použití v kampaních na podporu lepší image neúspěchu podnikání.

TABULKA: SOUČASNÁ SITUACE V ČLENSKÝCH STÁTECH⁴⁰

A	Opatření existují	(A)	Opatření se plánují / částečně existují	N	Opatření neexistují
---	-------------------	-----	--	---	------------------------

	Informace/ vzdělávání	Celková strategie	Publicita v případě soudních rozhodnutí o čestnosti	Snížená omezení atd.	Lepší právní zacházení s čestnými úpadci	Krátké období na uvolnění od dluhů / nebo odpuštění dluhů	Zjednodušená řízení	Povzbuzování podpory	Pěstování propojení	Diskuse s finančním sektorem	Celkem A + (A)
Belgie	N	N	(A)	(A)	A	(A)	N	N	N	N	4
Bulharsko	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Česká republika	N	N	N	N	N	N	(A)	N	N	N	1
Dánsko	N	N	N	A	(A)	A	(A)	N	N	N	4
Německo	(A)	N	N	A	A	(A)	N	N	N	N	4
Estonsko	N	N	N	N	N	(A)	(A)	N	N	N	2
Irsko	N	N	N	N	N	A	A	N	N	N	2
Řecko	N	N	N	A	(A)	(A)	A	N	N	N	4
Španělsko	N	N	N	N	A	A	A	N	N	N	3
Francie	N	N	N	N	(A)	N	A	N	(A)	N	3
Itálie	N	N	N	A	A	(A)	(A)	N	N	N	4
Kypr	N	N	(A)	(A)	N	(A)	(A)	N	N	N	4
Lotyšsko	N	N	N	N	N	N	(A)	N	N	N	1
Litva	N	N	N	A	(A)	A	(A)	N	N	N	4
Lucembursko	N	N	N	N	N	N	N	A	N	N	1
Maďarsko	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Malta	N	N	N	(A)	(A)	N	N	N	N	N	2
Nizozemsko	(A)	N	N	N	(A)	(A)	N	N	N	(A)	4
Rakousko	N	(A)	N	(A)	(A)	(A)	A	(A)	(A)	N	7
Polsko	N	N	N	N	(A)	(A)	A	N	N	N	3
Portugalsko	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Rumunsko	N	N	N	(A)	(A)	N	A	N	N	N	3
Slovinsko	N	N	N	N	N	(A)	N	N	N	N	1
Slovensko	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Finsko	N	N	N	A	N	(A)	A	A	N	N	4
Švédsko	N	N	N	N	A	(A)	A	N	N	N	3
Velká Británie	N	N	A	A	A	A	A	N	N	N	5
Celkem A + (A)	2	1	3	12	15	17	17	3	2	1	

⁴⁰ Tato tabulka nepředstavuje hodnocení opatření. Pouze ukazuje, jestli opatření podle zpráv a údajů členských států existují.